

PROJEKT: Všední den mých (pra)rodičů v době, kterou jsem nezažil(a)

Autor: Endlerová Petra

1) Konkrétní postup pro práci s rodinnou pamětí (období normalizace); zahrnuje i návrh způsobu prezentace a zhodnocení výstupů

- Forma: projekt
- Časová dotace ve výuce: 4 vyučovací hodiny
- Rozvržení: I. příprava; II. sběr materiálu; III. – prezentace; IV. - interpretace, vyhodnocení; V. – výstupy

I. Příprava

- Učitel charakterizuje období normalizace, zaměří se na některá konkrétní specifika každodenního života, využije dobové prameny (Rudé Právo, časopisy, učebnice), ilustruje na fotografiích, konkrétních televizních programech, filmových ukázkách (např. DVD *Vzpomínáme* – 11 krátkých dokumentárních filmů; program *Jeden svět na školách*; vzhledem k věkové blízkosti vhodný např. snímek - *Dětský svět*).
- Instrukce a návod k vedení rozhovoru (viz níže, bod č. 3, 4 včetně přípravy otázek)
- Nanečisto: zkouška vedení rozhovoru, žáci si pozvou do hodiny jiného kantora – pamětníka s jinou aprobační než dějepisem, 2 – 3 žáci si zvolí téma a k němu připraví otázky (ostatní hodnotí vedení rozhovoru, vyzdvihují klady, upozorňují na zápory, navrhnou korekce).

II. Sběr materiálu

- Pro tuto část mají žáci dané časové rozmezí, pracují samostatně.
- Záznamy zpracují do písemné elektronické podoby, opatří průvodními informacemi (věk, pohlaví respondenta, zaměstnání a bydliště v době normalizace, vzdělání, popř. politická angažovanost) a vlastním zhodnocením podle učitelova návodu – např. o čem tázaný hovořil rád, jakému tématu se raději vyhýbal a z jakého důvodu, co pro něho bylo tehdy důležité, po čem v té době toužil apod.

III. Prezentace

– Každý žák stručně představí svou práci, doplní tím, co ho překvapilo, příjemně i naopak, s čím měl problém, co se mu naopak podařilo.

IV. Interpretace, vyhodnocení

- Učitel zajistí shromáždění a dostupnost záznamů pro všechny žáky.
- Žáci se seznámí s výsledky prací svých spolužáků.
- Na základě získaného materiálu připraví učitel soubor otázek s případnými citacemi a ukázkami sebraného materiálu. Žáci odpovídají písemně (např. komparace výpovědí, hodnot – v daném dobovém kontextu, oblíbená témata, srovnání různých pohledů na totéž atd.)
- Diskuze za aktivní účasti učitele, který vede žáky k formulaci nejprve konkrétních a posléze obecných závěrů. Ty pak učitel shrne a zasadí do širšího historického kontextu.

V. Další možné výstupy

- Sborník žákovských prací, články do školních novin
- Webová prezentace

- Využití již ověřené spolupráce s místními médii (Týdeník Naše Jablonecko, Český rozhlas Sever)
- Výstava prací se zapůjčenými dobovými rodinnými předměty, fotografiemi, publikacemi, časopisy atd.

2) Cíle vzdělávání:

- Zajímavý a netradiční způsob získávání informací by měl vést k nenásilnému osvojení učiva.
- Při práci s konkrétní každodenností se žák učí analyzovat, srovnávat a také zobecňovat.
- Žák by měl dojít k poznání, že na minulost nelze nahlížet jedním pohledem a že její zkoumání nikdy nemůže být vyčerpávající.
- Žák by měl poznat a formulovat příčiny, které měly podíl na vzniku specifických jevů všedního života za normalizace.
- Žák by měl posílit svou schopnost empatie, naslouchání druhému, respektování jiného názoru a posílení tolerance.
- Žák by si měl uvědomit, že skrze jeho rodinu ovlivňují dějiny i jeho samotného, v ideálním případě by měl poznat a pojmenovat paralely mezi přítomností a zkoumanou minulostí.
- Žák by se měl naučit kriticky přistupovat ke zdrojovým informacím.
- Projekt je v neposlední řadě zaměřen i na rozvoj komunikačních dovedností žáka.

3) Návrh metodiky vedení rozhovoru

- Respondent musí být seznámen se záměrem – pro účely školní výuky, popř. souhlas se zveřejněním.
- Otázky musí být předem promyšlené s cílem získat co nejvíce informací, tzn. nestavět otázku tak, aby se na ni odpovídalo ano/ne, ale aby podněcovala k detailnější a rozvinutější odpovědi – jakým způsobem, proč, za jakých okolností, popište a vysvětlete mi, prosím ... atd.
- Je třeba ale být připraven reagovat na aktuální výpověď.
- Ptát se na vše, co je z dnešního pohledu nesrozumitelné.
- Tolerovat a respektovat názory a vyprávění respondenta i přesto, že k němu mám výhrady.
- O rozhovor slušně požádat, domluvit si vhodný čas i místo, kde nebude rozhovor rušen, za poskytnutí informací poděkovat.

4) Orientační soubor otázek a problémů

Výběr témat zaměřen na každodennost:

- podpultový prodej a fronty
- škola: pionýrská organizace, všudypřítomná hrozba atomového útoku → cvičení civilní obrany v plynových maskách, povinné soutěže, spartakiády, ideologie v učebnicích
- trávení volného času: chalupaření, kutilství

- pracovní proces: kádrování, umístěnky po škole, neutěšená pracovní morálka včetně rozkrádání majetku, podnikové rekreace, tzv. brigády socialistické práce a pracovní soboty

Žáci si připraví otázky ke dvěma či třem tematickým okruhům za pomoci sloves: popište, uveďte příklady, vysvětlete, co se vám vybaví, jak probíhalo, jak bylo vnímáno, mělo dopad, proč tomu tak bylo, jaké byly pocity, nálady, atmosféra, vzpomenete si na detail atd.